

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่อยู่ในขอบข่ายของการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 2,3 และ 4 ในคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2520-2521
2. นักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2,3 และ 4 ในคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2520-2521 มีจำนวนทั้งสิ้น 114 คน โดยแบ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 75 คน ชั้นปีที่ 3 25 คนและ ชั้นปีที่ 4 14 คน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการกลุ่มตัวอย่างที่เคยผ่านการปฏิบัติงานภาคสนามมาแล้วไม่ว่าจะเป็นการฝึกงานประเภทใด นักศึกษาที่ไม่เคยผ่านการฝึกงานจึงไม่เข้าข่าย อันได้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 25 คน เพราะฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทั้งหมดจึงเท่ากับ 89 คน ไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เพราะมีจำนวนไม่มากอยู่แล้ว แต่ก็ไม่น้อยจนเกินไปจนทำให้ข้อมูลมีอคติได้

2. นักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน โดยคัดเลือกจากหนังสือทำเนียบสมาชิกสมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย¹ ปี 2520 - 2521 เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งหมด 161 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างมา 100 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) แยกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. กรมประชาสงเคราะห์	43 คน
2. โรงพยาบาล	39 คน
3. ศูนย์สุขวิทยาจิต	6 คน
4. สภาสังคมสงเคราะห์	5 คน
5. บ้านราชวิถี	2 คน
6. ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง	5 คน

ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ในหน่วยงานเหล่านี้ ศึกษาทางด้านสังคมสงเคราะห์โดยตรง หรืออาจจะผ่านการฝึกอบรมด้านสังคมสงเคราะห์มาแล้ว พอที่จะมีความรู้ทักษะ ทศนคติและประสบการณ์ทางสังคมสงเคราะห์อื่นจะเป็นตัวแทนของนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพคนอื่น ๆ ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

¹ สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ทำเนียบสมาชิกสมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ปี 2520 - 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศึกษาการพิมพ์, 2520), หน้า 5 - 59.

ชุดที่ 1 สอบถามนักศึกษาทางสังคมสงเคราะห์ แบ่งออกเป็น
3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของ
นักศึกษาจำนวน 8 ข้อ โดยทำเป็นแบบ Multiple Choice

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมสงเคราะห์
จำนวน 18 ข้อ โดยให้เปรียบเทียบระหว่างก่อนฝึกงานและหลังจากการฝึกงานว่ามี
ค่านิยมเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้ ทำเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating
Scale) โดยให้นักศึกษาจัดลำดับความสำคัญในแต่ละข้อย่อย Scale ที่
ใช้คือ Scale ของ Likert (Likert's Method) วิธีของ Likert นี้บางที่
เรียกว่า Likert's Summated Rating¹ หรือ a 5-point scale ซึ่งนิยมใช้กัน
แพร่หลายในการวัดทัศนคติที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

วิธีของ Likert นี้ สรุปลายข้างหนึ่งจะเป็นความรู้สึกเห็นด้วย
และอีกข้างหนึ่งไม่เห็นด้วยกับข้อความที่มีอยู่ในแบบสอบถามแต่ละข้อ แต่ละจุด
ใน Scale นี้แบ่งเป็น 5 ระดับคือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก ปานกลาง ไม่สำคัญ
มาก ไม่สำคัญมากที่สุด โดยกำหนดคะแนนให้แก่คำตอบเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1
ตามลำดับตั้งแต่ข้อความที่สำคัญที่สุดจนถึงไม่สำคัญที่สุด เมื่อผู้ตอบให้คะแนนในแต่ละ
ข้อแล้ว ก็นำมาหาค่าเฉลี่ยเป็นระดับทั้งของผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบ
เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1

Karl Schuessler, Analyzing Social Data : A Statistic
Orientation (New York : Hourhton Mifflin Co, 1971), p. 321.

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบุคคลที่จะอ้างอิงหรือกลุ่มอ้างอิง โดยทำเป็นแบบ Multiple Choice และ Open end รวมทั้งหมด 13 ข้อ

ชุดที่ 2 สอบถามนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของนักสังคมสงเคราะห์ จำนวน 7 ข้อ เป็นแบบ Multiple Choice

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมสงเคราะห์ เปรียบเทียบระหว่างก่อนปฏิบัติงานและหลังปฏิบัติงานแล้วว่ามีค่านิยมทางสังคมสงเคราะห์เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยทำเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า จำนวน 18 ข้อ (เหมือนแบบสอบถามตอนที่ 2 ของชุดที่ 1 ทุกประการ)

ขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นซึ่งมีขั้นตอนของการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาคนควาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการสอบถามจาก ผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในด้านสังคมสงเคราะห์
2. นำเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาคนความาเขียนเป็นข้อคำถาม โดยวิธีการให้คะแนนมาตราส่วนประเมินค่าจำนวน 18 ข้อ และได้นำไปให้ท่านที่มีความรู้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาอีกครั้งหนึ่ง
3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ นักศึกษาสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เคยฝึกงานมาแล้วจำนวน 11 คน
4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหา Coefficient Alpha (α) ของ Cronbach¹

1

Lee J. Cronbach, Essential of Psychological Testing, 3 d ed. (New York : Harper and Row, 1970), pp.160 - 161.

ซึ่งมีสูตรดังนี้ คือ

$$L = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum_{i=1}^n S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ

L = ความเที่ยงของแบบสอบถาม

S_i^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

n = จำนวนข้อในแบบสอบถาม

ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามก่อนการฝึกงานของนักศึกษามีค่าเท่ากับ .92 และหลังฝึกงานมีค่าเท่ากับ .87 ซึ่งนับว่ามีค่าความเที่ยงสูงพอที่จะเชื่อมั่นได้ และไม่มีข้อคำถามใดที่จะต้องปรับปรุง จึงนำแบบสอบถามนี้มาใช้ในการวิจัยจริง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ค่านิยมทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ของนักศึกษาและนักสังคมสงเคราะห์
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ หลังจากการฝึกภาคสนามของนักศึกษาและหลังจากการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการศึกษาได้นำแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มด้วยตนเองและเก็บรวบรวมด้วยตนเองเช่นกัน แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจำนวน 171 ชุด เป็นแบบสอบถามของนักศึกษา 84 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.38 ไม่ครบตามจำนวนเพราะ

นักศึกษาบางคนไปฝึกงานภาคสนามในต่างจังหวัด และนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพ 97 ชุด จาก 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97 ไม่ครบตามจำนวนเพราะนักสังคมสงเคราะห์บางคนได้รับทุนไปปฏิบัติงานในต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ทำการศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามแล้วแยกแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ออกจากกัน

2. ลงรหัส (code) เพื่อหาความถี่ของคำตอบแต่ละคำตอบทุกข้อในแบบสอบถามนั้น

3. แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เฉพาะในตอนที่ 2 ซึ่งเป็นค่านิยมทางสังคมสงเคราะห์อันเป็นแบบสอบถามชนิด Rating Scale นอกจากจะลงรหัสแล้ว ยังจะต้องนำมาหาคะแนนรวมของแต่ละข้อ ซึ่งผู้ทำการศึกษาได้กำหนดคะแนนไว้ดังนี้

สำคัญมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
สำคัญมาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ไม่สำคัญมาก	ให้	2	คะแนน
ไม่สำคัญมากที่สุด	ให้	1	คะแนน

4. แบบสอบถามในชุดที่ 1 ตอนที่ 3 ซึ่งเกี่ยวกับสาเหตุที่นักศึกษายึดเอา นักสังคมสงเคราะห์หรือหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เป็นแบบอย่างนั้น จะนำมาเพียงอันดับที่ 1, 2 และ 3 เท่านั้น โดยการตีค่าของคุณลักษณะที่ถูกเลือกเป็นอันดับที่ 1, 2 และ 3 เป็น 3 คะแนน 2 คะแนน และ 1 คะแนน ตามลำดับ

5. วิธีการสถิติ

5.1 สร้างตารางแจกแจงความถี่ หรือยอดในแต่ละข้อเพื่อเสนอ
ข้อมูลพื้นฐาน

5.2 คำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่านิยมทาง
สังคมสงเคราะห์ของนักศึกษา ทั้งก่อนและหลังฝึกภาคสนาม
และของนักสังคมสงเคราะห์ทั้งก่อนและหลังปฏิบัติงานในแต่ละ
ข้อ โดยใช้สูตรดังนี้¹

$$SD = \frac{\sum_{i=1}^n X_i^2 - \bar{X}^2}{n-1}$$

เมื่อ

SD = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

X_i = คะแนนค่านิยมคนที่ i , $i = 1, 2, \dots, n$

\bar{X} = คะแนนเฉลี่ยของคนในแต่ละกลุ่ม

n = จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม

5.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยค่านิยมทางสังคมสงเคราะห์ของนักศึกษา
ก่อนและหลังฝึกภาคสนาม และของนักสังคมสงเคราะห์ก่อนและ
หลังปฏิบัติงานว่ามีค่านิยมแตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้การทดสอบ
ค่า t (t -test) ตามสูตรมีดังต่อไปนี้²

1

George A. Ferguson, Statistical Analysis in Psychology and
Education, 2d ed. (London : McGraw-Hill, 1966), p.64.

2

Ibid.p.170.

$$t = \frac{\sum_{i=1}^n \epsilon D_i}{\sqrt{[n \sum \epsilon D_i^2 - (\sum \epsilon D_i)^2] / (n-1)}}$$

เมื่อ

$$D_i = Y_i - X_i$$

Y_i = คะแนนค่านิยมจากการตอบในการวัดครั้งที่ 1

X_i = คะแนนค่านิยมจากการตอบในการวัดครั้งแรกของคนที่ 1

i = 1, 2, ..., n

n = จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม

5.4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยค่านิยมทางสังคมสองเคราะห์ระหว่างนักศึกษากับนักสังคมศาสตร์ โดยใช้การทดสอบค่า t (T - test) ดังต่อไปนี้¹

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ

\bar{X}_1 = มัชฌิมเลขคณิตของคะแนนค่านิยมของกลุ่มที่ 1

\bar{X}_2 = มัชฌิมเลขคณิตของคะแนนค่านิยมของกลุ่มที่ 2

s_1^2 = ความแปรปรวนของคะแนนค่านิยมของกลุ่มที่ 1

s_2^2 = ความแปรปรวนของคะแนนค่านิยมของกลุ่มที่ 2

n_1 = จำนวนคนกลุ่มที่ 1

n_2 = จำนวนคนกลุ่มที่ 2